

Η φωνή της ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ «Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ» **Πωγωνίου**

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2018 ΑΡ. ΦΥΛ. 105 ΓΡΑΦΕΙΑ: Κ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ 4-6 - ΑΘΗΝΑ 104 38 ΤΗΛ.: 6937141554

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ ΣΤΙΣ 15 & 16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Όπως κάθε χρονιά έτσι και φέτος πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία το διήμερο πανηγύρι του χωριού μας.

Το διήμερο, αθροιστικά και τις δύο μέρες πάνω από 800 συγχωριανοί μας, αλλά και επισκέπτες, γεύτηκαν τα παραδοσιακά φαγητά, μεταξύ άλλων τον φημισμένο κοφτό και την ταπεινή αλλά εξίσου φασολάδα, κλασικές σπεσιαλιτέ του σεφ μας Δημήτρη Μπότσιοι ενώ δεν θα μπορούσε να λείπει από τα τραπέζια άφθονο κρασί και ντόπιο τσίπουρο.

Οι ετοιμασίες και το μαγείρεμα είχε ξεκινήσει από νωρίς και τις δύο μέρες με την πολυτιμη συμμετοχή των συγχωριανών και φίλων με αποκορύφωμα το καστανιανίτικο σερβίρισμα της νεοθαίας που για άλλη μία φορά έδωσε το δυναμικό της παρόν και έδωσε ζωή στο χωριό

μας ποτίστηκε με ηπειρώτικους σκοπούς μέχρι το πρωί και των δύο ημερών και το γλέντι το έκλεισε η νεοθαία μας παραδοσιακά «τρίβοντας το πιπέρι».

Μας τίμησαν με την παρουσία τους ο δήμαρχος μας Κων. Καψάλης, ενώ ακόμα μεγαλύτερη τιμή απέδειξαν οι συγχωριανοί μας που εθελοντικά και

σταθερά προσφέρουν στο χωριό μας με διάφορους τρόπους για τις εκδηλώσεις μας και όχι μόνο, κρατώντας το ζωντανό παρόλ' τις «επιθέσεις» εγκώριες και μη. Το χωριό του Πωγωνίου δυστυχώς αφημένα στο έλεος του Θεού από όλες τις απόψεις διανύουν φθίνουσα πορεία και είναι πολύ εύχαριστο μέσα σε αυτή την κατάσταση η Καστανιανή να θυμίζει κατά τη διάρκεια της ενόπτης και αλληλεγγύης που για λίγο είχε χάσει.

Θερμές ευχαριστίες στον Πολιτιστικό Σύλλογο

μας για έναν ακόμη αύγουστο.

Η νύχτα έπεσε και οι καινούριοι προβοθείς του σχολείου μας άναψαν με τη βοήθεια του Χαράλαμμου Μπούρα –τον οποίο ευχαριστούμε θερμά για την τοποθέτησή τους– ενώ ο πρόεδρος της Αδελφότητας Κωνσταντίνος Μεξάκης μετά το ευχαριστήριο καθωσόρισμά του έδωσε χώρο για το εναρκτήριο μοιρολόι που ήχησε από το κληρίνο του Θεόδωρου Γεωργόπουλου και την παραδοσιακή κομπανία του. Η πέτρινη και ανανεωμένη πλέον πλατεία

μας για την άσπρη συνεργασία αλλά και για της εκδηλώσεις που προσέφερε στο χωριό μας και αυτό το καλοκαίρι. Μεταξύ άλλων μια εκδρομή σε παραθαλάσσια περιοχή της Ηπείρου, παιδικές εκδηλώσεις και βραδιά караόке. Επίσης ευχαριστούμε ιδιαίτερα τον Dj Αναστάσιο Τσούλαρη για την μουσική επένδυση στο ετήσιο Disco Party αλλά και στη βραδιά караόке καθώς επίσης και τον Θωμά Τσαβάκο με τον πατέρα του Σταύρο που μας διασκέδασαν με τα τραγούδια τους στη λαϊκή βραδιά.

Και του χρόνου να είμαστε καλά, υγιείς και περισσότεροι.
Κυριάκος Στούκας

Μικρό Πανηγύρι - Σεπτέμβρης 2018

Το δεύτερο μεγάλο πανηγύρι του χωριού, που δεν είχε να ζηλέψει τίποτα από το προηγούμενο, ήταν στις 8 Σεπτεμβρίου 2018, η Γέννηση της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Γόρταζε η εκκλησία του χωριού μας, όπως κάθε χρόνο. Α-

την προσφορά όλων των συγχωριανών μας, καθώς και με την ευγενική χορηγία των προϊόντων της οικογένειας Παναγιώτη Ν. Καρανάτση, συνέβαλαν καθοριστικά στην επιτυχημένη διοργάνωση του πανηγυριού μας.

πό την παραμονή προσήλθαν φίλοι, χωριανοί, όχι μόνο να προσκυνήσουν τη χάρη της Παναγίας, αλλά και για να διασκεδάσουν, να φάνε, να πιούνε και να χορέψουν.

Με τη συμμετοχή, τη στήριξη,

Προτεραιότητα μας, είναι να δούμε όλοι μας, τη συνέχεια του μέσα στον χρόνο.

Μια συνέχεια που κατά την άποψή μας πρέπει να υπάρξει και να έχει και διάρκεια και μέλλον.

Χριστίνα Κ.

ΠΕΤΥΧΑΝ ΣΤΑ Α.Ε.Ι. 2018

– Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΟΝΑΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ πέρασε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στο ΦΥΣΙΚΟ.

– Ο ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΝΑΤΗΣ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ πέρασε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών στο τμήμα ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.

– Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΤΣΕΜΠΕΡΗ του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ πέρασε στο Πολυτεχνείο Αθηνών στην ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ.

– Ο ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΗΣ γιος της ΑΘΗΝΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑ και του ΚΙΜΩΝΑ ΓΕΩΡΓΑΚΗ στη ΝΟΜΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ. Ο Δαμιανός είναι εγγονός του Βασίλη Χριστιά.

– Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ του ΠΑΥΛΟΥ και της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΜΠΟΥΡΑ στο European University of Cyprus στην Ιατρική Σχολή στη Λευκωσία.

– Ο ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΨΑΛΗΣ του ΔΙΟΝΥΣΗ και της ΜΑΡΙΝΑΣ στο Royal Holloway University Of London study MUSIC.

– Ο ΚΟΥΤΣΟΚΕΡΑΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΤΑΣ του ΧΡΗΣΤΟΥ στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο στο τμήμα ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ.

– ΔΑΝΑΗ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ στην ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ.

Η Αδελφότητα εύχεται καλές σπουδές.

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΑΣ

Στις 13 Ιανουαρίου 2019 και ώρα 11 το πρωί, η Αδελφότητα θα κόψει την καθιερωμένη πρωτοχρονιάτικη πίτα.

Φέτος η κοπή θα γίνει στην αίθουσα της Αδελφότητας (Κ. Παλαιολόγου 4 - 6, Αθήνα).

Θα κόψουμε την Βασιλόπιτα, θα βραβεύσουμε όσα παιδιά έχουν εισαχθεί σε Α.Ε.Ι. και Α.Τ.Ε.Ι., θα μοιράσουμε δώρα στα μικρά παιδιά, θα κεραστήμε από τα πλούσια εδέσματα, που θα προσφέρουν οι χωριανοί μας, θα πιούμε, θα γλεντήσουμε μέχρι να κουραστούμε.

Σας περιμένουμε για μια ευχάριστη συνάντηση και ένα διάλειμμα από την καθημερινότητα.

ΤΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ

Η Ημερίδα της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Επαρχίας Πωγωνίου

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες της φετινής ημερίδας Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Επαρχίας Πωγωνίου την Κυριακή 12 Αυγούστου 2018 στη Μερόπη Πωγωνίου (Ρομπάτες), η οποία διοργανώθηκε σε συνεργασία με την

Προηγήθηκε η πρωινή Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του χωριού, χοροστατούντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Δρυϊνούπολεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης κυρίου κ.κ. Ανδρέα.

Η εκδήλωση είχε πάρα πολύ μεγάλη επιτυχία. Παρα-

Αδελφότητα Μεροπαιών, το Λαογραφικό και Πολιτιστικό Σύλλογο Μερόπης Πωγωνίου, το Δήμο Πωγωνίου, την Τοπική Κοινότητα Μερόπης, υπό την αιγίδα του Περιφερειάρχη Ηπείρου κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη.

βρέθηκαν, εκτός του Σεβασμιωτάτου, ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, σύσσωμο το Δημοτικό Συμβούλιο με τον Δήμαρχό του κ. Κων. Καψάλη, εκπρόσωποι των στρατιωτικών, αστυνομικών και (Συνέχεια στη σελίδα 4)

ΕΘΝΙΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΔΗΜΟΙ: Β. ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ, ΔΩΔΩΝΗΣ, ΖΑΓΟΡΙΟΥ, ΖΙΤΣΑΣ, ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΚΟΝΙΤΣΑΣ, ΜΕΤΣΟΒΟΥ, ΠΩΓΩΝΙΟΥ

Από 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2018 έως 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Υποβολή Δηλώσεων στο Κτηματολόγιο

• ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΜΕ τα απαραίτητα δικαιολογητικά (συμβόλαια, δικαστικές αποφάσεις, πιστ. μεταγραφής, έγγραφα χρησικτησίας, πιστοποιητικά κληρονομιάς, αντιγρ. ταυτότητας, αντιγρ. αποδεικτικού ΑΦΜ)

• ΕΝΤΟΠΙΖΟΥΜΕ το ακίνητό μας (τοπογραφικό ή δορυφ. υπηρέσια θάλασης, ορθοφωτογραφίες της Ε.Λ. ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ή 3ης χείρας ή υπόδειξη στο Γρ. Κτηματογράφησης)

• ΥΠΟΒΑΛΟΥΜΕ τη δήλωση ιδιοκτησίας μας

www.ktimatologio.gr

210-6505600

Η Ομ/νδία Πωγωνησίων, σε συνεργασία με τον Δήμο, προσπαθεί να δημιουργήσει Γραφείο στην Αθήνα, για την παραλαβή των δηλώσεων στο Κτηματολόγιο.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Το ότι η Κονιτσιώτικη Καστανιανή ιδρύθηκε από αποίκους προερχόμενους από την Πωγωνησιακή το έχω ακούσει πολλές φορές σε τυχαίες συναντήσεις από πολλούς –ηλικιωμένους κυρίως– δημότες της πρώτης. Απο κανέναν όμως δεν έχω ακούσει ότι η Κοζάνη οφείλει την ίδρυσή της στη μια ή την άλλη Καστανιανή.

Ο Διούφης υποστηρίζει με έμφαση ότι η Κοζάνη ιδρύθηκε από αποίκους από την Καστανιανή Πωγωνίου¹².

Πριν εξετάσω τη γνώμη του Διούφη, θεωρώ σκόπιμο να αναφέρω ότι κατά τους χρόνους της τουρκοκρατίας μετακινήσεις από τον εντεύθεν και εκείθεν των σημερινών συνόρων ηπειρωτικό χώρο έγιναν πολλές και για πολλούς λόγους.

Στην περιοχή του σημερινού νομού Κοζάνης ο μελετητής συναντά αρκετούς οικισμούς ολικώς ή μερικώς σχηματισθέντες από Ηπειρώτες¹³. Διατυπώθηκε όμως και γνώμη περί κίνησης πληθυσμού από τη δυτική Μακεδονία προς το Πωγώνι¹⁴.

Ας παρακολουθήσουμε τώρα το Διούφη με την ίδια την γραφή:

«Ούτως εχόντων των πραγμάτων, περί το 1390 άποικοι εκ Πρεμετής, Μπιθικουκίου και Κόσδιανης, μη ανεχόμενοι πιέσεις και αλλαγές θρησκευματος, μετηγάστευσαν εκείθεν και ανατολικότερον βαίνοντες κατέλαβον οχυρά τινά θέσιν άνωθεν της Σελίτσας, και ώραν απέχουσαν αυτής επί του όρους, εν η και σταθμεύσαντες ήρξαντο κατασκευάζοντες καλύβια, ονομάσαντες το μέρος Κόστιανη από της ερημωθείσης εν Ηπειρώ Κόστιανης (πρβλ. Λεξικόν Στεφάνου Δ. Βυζαντίου εν τη λέξει Κόστιανη) ή Κοστανιανης (δυο κώμαι αναφέρονται εν Ηπειρώ υπό το όνομα Κόστιανη ή Κοστανιανη, η πρώτη εν τη επαρχία Τσερκοβίτσας, η δε δευτέρα εν τω μεσημβρινώ υποδιαμερίσματι της επαρχίας Πωγωνιανής τής Ηπειρώ ονομαζόμενης Καστανιανη) ή κείμενης εν τη επαρχία Πωγωνιανής».

Στη συνέχεια στο κεφάλαιο «ΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ» γράφει: «Ολίγον χρόνον (1392) μετά την κατάστασιν των προσφύγων άνωθεν της Σελίτσας, κατά την διασποράν αποίκων εξ Ανατολής, καταλαμβάνοντων επικαίρους θέσεις και ευφρόνους τόπους, εκδιωκόντων δε τους ενοικούντας, οι κάτοικοι του νέου αποικισμού δοκιμάσαντες τλαιπωρίας, μη όντες δε ασφαλείς ενταύθα μετηγάστευσαν προς ανατολάς, και ευρόντες συνοικισμόν χριστιανικόν παρά τα Καλύβια εστάθμευσαν οι κάτοικοι των Καλυβιών δεν αποξένωσαν μεν αυτούς εντελώς, υπεχρέωσαν όμως να στήσωσι κατοικίας ανατολικότερον, πλησίον του δάσους παρά τινά απόφυσιν βραχώδη ΒΔ της άνωθεν της νυν πόλεως ορεινής αντηρίδος του Βερμίου, ην οι νέοι άποικοι εκάλεσαν Τσαμουριά, διασώζοντες το παρόνυμον της παλαιάς αυτών κοιτίδας. Και σήμεραν δ' έπι το μέρος καλεΐται κατά συγκοπή Τσάμρα. Πρώτοι δε αυτοί ονόμασαν και την νέαν έδραν Κόσδιανην από της αρχαίας πατρίδος. Ούτως απετέλεσθη συνοικισμός, υπό το όνομα Πολιχνίου Κόστιανης ή Κόσδιανης επί το ταχύτερον προφερομένης και Κόζιανης είτε γνωστής γενομένης, ην οι μετέπειτα λόγιοι επί το ελληνικώτερον εις Κοζάνην μετεσχημάτισαν. Συν τη θέσει Τσάμρα, ονόμασαν και την παρ' αυτήν βραχώδη του λόφου αποικισιον Σκρίκαν ή Σκίρκαν, όπερ βραχώδη τόπον όηλοι».

Στη συνέχεια, στο κεφάλαιο «ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ» ο Διούφης:

ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗ-ΚΟΖΑΝΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

– Γράφει ότι ύστερα από επισταμένη έρευνα και έλεγχο επιμελή δέχθηκε την παράδοση αυτή «ως την μάλλον ιστορικά ασφαλή» βασιζόμενος σε ανθρώπους αξιοπιστούς.

– Αναφέρει το όνομα του κυρίως πληροφοριοδότη του, «απογόνου οικογένειας ελθούσης εξ Ηπειρώ» μαζί με άλλες οικογένειες, από το σύνολο των οποίων παραθέτει είκοσι περίπου ονόματα που –όπως διαπιστώνω– κανένα τους δεν ομοιάζει με οικογενειακό όνομα ή με ανθρωπωνυμικό τοπωνύμιο της Καστανιανής Πωγωνίου.

– Απορεί πώς οι προ αυτού γράψαντες¹⁵ και ιδίως ο Γουναρόπουλος δεν πρόσεξαν την παράδοση.

– Διαπιστώνει ότι ιστορικά και συναισθηματικά δικαιολογούνται οι από την «Ηπειρο Έλληνες άποικοι να συστήσουν «νέαν Κόσδιανη».

– Θεωρεί ότι εκ των πραγμάτων εξηγείται η ονομασία της τοποθεσίας «Παλιοκόσδιανης», 1 ώρα ΒΑ της Σελίτσας.

– Προσθέτει ότι καταπληκτική είναι η ομοιότητα των ηθών και εθίμων προς τα των μερών εκείνων, πράγμα που πείθει περί του κύρους της παραδόσεως.

– Παραθέτει τους πρώτους στίχους τραγουδιού που σώζονται μέχρι των χρόνων του: «Τσαμουριά και Δελβινο δεν τα δίνουν τα παιδιά, Γενητόροι να ντυθούν στο νιζάμ του βασιλιά, άσπρα πουγγιά δεν λόγιαζαν, την πίστι δεν την άλλαζαν

.....»

Ο από τους νεότερους ιστορικούς της Κοζάνης Μιχ. Παπακωνσταντίνου¹⁶, Κοζανίτης πρώην υπουργός:

– Γράφει ότι «η Κοζάνη κάνει την εμφάνισή της τους τελευταίους βυζαντινούς χρόνους, ξεκίνησε με μικρές ομάδες κτηνοτρόφων, διωγμένων από τις πατρίδες τους, της Ηπειρώ κυρίως» (σ. 16, 19, 416).

– Συμφωνεί με το Διούφη σχετικά με το χρόνο αρχικής εγκατάστασης των αποίκων και με την ομοιότητα των ηθών και εθίμων της Κοζάνης προς τα ηπειρώτικα (σ. 20).

– Σχετικά με το όνομα «Κοζάνη ή Κόζιανη» όπως μέχρι σήμερα οι παλαιότεροι τη λένε, απορρίπτει τουρκική ή βουλγαρική προέλευση και κλίνει προς την παραδοχή προέλευσης από χωριό της Ηπειρώ, υπό την προϋπόθεση όμως ότι κάποιο Χρυσόβουλο, αναφερόμενο από το Διούφη αποδειχτεί ότι γνήσιο «ζήτημα που λύνεται ύστερα από σοβαρή έρευνα και από ειδικούς. Στην περίπτωση που το χρυσόβουλο είναι γνήσιο, η προέλευση του ονόματος «Κοζάνη» είναι άγνωστη και η θεωρία της ηπειρωτικής ρίζας του ανατρέπεται» (σ. 20, 21, 26).

– Πληροφορεί ότι το χρυσόβουλο αυτό, γραμμένο το 1730 στα λατινικά από κάποιον ηγεμόνα της Βλαχίας Ροδόλφο Καντακουζηνό, ανανεώνει την ύπαρξη προνομίων της θεσσαλικής μονής της Παναγίας της Ολυμπιώτισσας, παραχωρηθέντων με Χρυσόβουλο του Ανδρονίκου Γ του Παλαιολόγου, έτους 1336, και εμπεριέχει τη φράση «θέση Κόζανης», (στο κείμενο: loco ko-zani).

– Θα μπορούσε να δώσει περισσότερες πληροφορίες, αν παρέπεμπε σε μονογραφία περί της μονής Ολυμπιώτισσας, όπου τεκμηριωμένα χαρακτηρίζεται το αυτοκρατορικό χρυσόβουλο, όχι γνήσιο. Στο ίδιο έρ-

γο παρέχονται ικανές πληροφορίες για την καταγωγή, την προσωπικότητα και τη δράση του «Ροδόλφου Καντακουζηνού» και για το χρυσόβουλο του γραμμένο ύστερα από αίτηση ηγουμένου της μονής¹⁷.

Από όσα μέχρι εδώ έχουν εκτεθεί συνάγεται ότι οι πρώτοι οικιστές της Κοζάνης ήταν Ηπειρώτες. Μένει μόνο να εξετασθεί το όνομά της και ο συγκεκριμένος τόπος προέλευσης των πρώτων κατοίκων της.

Ο Διούφης, ο πρώτος που έγραψε περί της καστανιαντικής προέλευσης της Κοζάνης, παραπέμπει στο λεξικό Στεφάνου του Βυζαντίου (Στ' μ.Χ. σι.), στη λ. «Κόστιανη» –όπως είδαμε– αλλά εκεί τέτοια λέξη δεν αναγράφεται, όπως είχε την καλοσύνη να με πληροφορήσει η Ελένη Κίγκα του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων την οποία και από εδώ ευχαριστώ.

Παρεμφερή ονόματα προς το όνομα «Κόστιανη» συναντάμε στον Αραβαντινό (1811–1870)¹⁸.

Κώστιανη. Χωριό της διοίκησης Τεπελενίου με γλώσσα αλβανική.

Κότζιανη. Χωριό της διοίκησης Πρεμετής με γλώσσα αλβανική.

Το ότι όμως τα δυο χωριά γλώσσα είχαν την αλβανική, μας φέρνει σε δυσκολία να τα χρησιμοποιήσουμε ως χωριά προέλευσης των πρώτων οριστών της Κοζάνης, διότι ερχόμαστε σε αντίθεση με τον Παπακωνσταντίνου ο οποίος γράφει (σ. 94 κε.) ότι «οι Κοζανίτες μιλούσαν Ελληνικά ατόφια, καθάρια ελληνικά από τότε που ιδρύθηκε η πόλη ως τις μέρες μας. Ελληνικά όπως μιλούσανε στην Ηπειρώ, από την οποία ήρθαν οι πρώτοι άποικοι».

Εδώ θα παρατηρήσω ότι η από το Διούφη αναφερόμενη τοποθεσία «Σκρίκα ή Σκίρκα», η οποία κατά τον ίδιο δηλώνει «βραχώδη τόπος», αν ετυμολογείται από την αλβανική (shkrep=βράχος), μόνη της δεν δύναται να αποτελέσει τεκμήριο περί αλβανικής προέλευσης της Κοζάνης.

Χωριό με παρεμφερές όνομα προς το «Κόστιανη» υπάρχει στην επαρχία Φιλιατών του νομού Θεσπρωτίας, το χωριό «Κωστάνα» (σ. Μηλέα), χωριό δηλαδή της Τσαμουριάς, το όνομα της οποίας αναφέρει ο Διούφης και ως κοζανίτικο τοπωνύμιο προσθέτων σχετικώς, όπως είδαμε, και στίχους τραγουδιού αναφερομένου στην ιστορία της.

Ας έρθουμε τώρα στο όνομα «Κοστανιανή»: Με αυτό ο Διούφης καθιστά συνώνυμα δυο χωριά, το ένα της περιοχής Τσαρκοβίτσας και το άλλο της περιοχής Πωγωνίου. Οδηγείται σε αυτή τη σκέψη εξαιτίας τυπογραφικού λάθους στο υπόψη βιβλίο του Λαμπριδής, όπου η «Καστανιανή» τυπώθηκε «Κωστανιανή», πήρε δηλαδή το όνομα χωριού της Τσαρκοβίτσας περί του οποίου ο Λαμπριδής δίνει πληροφορίες σε άλλο βιβλίο του¹⁹.

Το τυπογραφικό αυτό λάθος, μη αναφερόμενο στη σελίδα των παραρτημάτων, μεταφέρθηκε στη β' έκδοση (τη φωτοτυπημένη) και στη γ' (σ. 11).

Ο Διούφης –κατά τα γραφόμενά του– δέχθηκε την παράδοση της καστανιαντικής προέλευσης της Κοζάνης όχι ακρί-

τως. Πιθανό όμως στην εποχή του η παράδοση για την καταγωγή των πατριών της Κοζάνης να άρχιζε να βήγνει με αποτέλεσμα για τον ίδιο να έχει ακούσει ονόματα τόπων της Ηπειρώ ορθά ή παραφθαρμένα από τα οποία κάποια ίσως του έμειναν στη συνείδηση συγκεκριμένα. Εάν είχε ακούσει ότι το όνομα «Κοζάνη» είναι παραφθορά ηπειρωτικού ονόματος για το χαρακτηρισμό της νέας πατρίδας, τότε δικαιολογημένα θέλησε να ταυτίσει το όνομα του χωριού της προέλευσης. Στο σκεπτικό του αναφέρει, όπως είδαμε, ονόματα και καταλήγει στο όνομα της Καστανιανής Πωγωνίου για να βεβαιώσει την προέλευση των πρώτων κατοίκων και του ονόματος της Κοζάνης. Μήπως όμως προσάρμοσε τα γραφόμενα του Λαμπριδής κατά την αρέσκειά του; Ποιά είναι η πραγματικότητα;

Για να πλησιάσουμε την πραγματικότητα, ας προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε ίχνη καστανιαντικής παρουσίας στην Κοζάνη, επισημαίνοντας οικογενειακά ονόματα που στην Καστανιανή, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν και άλλα έχουν μείνει σε τοπωνύμια.

ΚΟΖΑΝΗ - ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗ

Δρίζης²⁰: Ευάριθμη πατριά και σήμερα με παλαιό παρακλάδι της στο Πλαίσιο (π. Πλησιβίτσα) Φιλιατών Θεσπρωτίας, όπου μετέφερε και όνομα θέσης χωραφιών της²¹.

Ντόνας: Πολυάριθμη και δραστήρια και σήμερα πατριά. Τα χωράφια τους στη θέση «Σιόγκας» (βλ. αμ. π.κ.)

Σιόγκας: Το όνομα έμεινε ως τοπωνύμιο (βλ. αμ.π.π.). Εκεί που είχαν την αρχική εγκατάστασή τους υπήρχε ναός –σήμερα σώζονται μόνο ίχνη ερειπίων– τιμώμενος στη μνήμη της Αποτομής της κεφαλής του Ιωάννου του Βαπτιστού, στις 29 Αυγούστου, ημέρα που οι παλιοί τη λένε «τ' Αη Σιογκικός» ημέρα νηστείας κατά την οποία παλιά έτρωγαν φρούτα μαύρου μόνο χρώματος.

Τσιμπέρης: Ευάριθμη και σήμερα πατριά.

Μπόζιος: Ευάριθμη και σήμερα πατριά και στις δυο Καστανιανές (: Μπότσιος).

Κοεμζής: Αν και το όνομα είναι καθαρά επαγγελματικό, σημαίνει χρυσοχός, δειλά το αντιπαραθέτω στο όνομα «Κουμζής». Σε αυτό παρωθούνται από την τοπική παράδοση που ομιλεί για εργαστήρια χρυσοχοίας στη θέση «Ραχπιδιά».

Καράτζιας: Τοπωνύμιο «Καρατζιώτες» δηλώνει εδώ παρουσία πατριάς με αυτό το όνομα.

Γκούμας: Σήμερα τόπων. «στού Γκούμα»

Τζίμος-Τόμος: Σήμερα τόπων. «στού Τόμα».

«Πλατύνης»²² ΠΗ– αι.: Σήμερα τόπων. «στα Πλατινά», όπως λέμε και «στα Μαλεντούζια», «στα

Περγάκια» από ανθρωπάνυμα.

Εξυπηρέτηση για τις παραπάνω πληροφορίες εζήτησα και εγκάρδιως μου παρασχέθηκε από το Ληξιαρχείο Κοζάνης τον Ιούλιο του 1983. Από εδώ επαναλαμβάνω τις ευχαριστίες μου στους Κ. Γκούτζιο και Γ. Πισίλη, διευθυντή και υπάλληλο τότε, αντιστοίχως.

Συνεχίζω με αντιπαράθεση

οικισμών της Κοζάνης προς τοπωνύμια της Καστανιανής.

ΚΟΖΑΝΗ - ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗ

Σιότοπο²³: Τοποθεσία «Σιότοπο» σήμερα ανήκουσα στην Κοιν. Χαραυγής (τ. Βάλτιστας) Πωγωνίου και σε άλλες γειτονικές περιοχές. Το όνομα το συναντάμε ως «Σόποτο» ή «Σοτοτό» και σε άλλα μέρη²⁴. Σημαίνει νερότοπο.

Κάλλιανη²⁵ (α. Αιανή):–Τοποθεσία «Γάλλιανη» σήμερα ανήκουσα στην Κοιν. Περιστερίου (τ. Μέγκουλης). Η παράδοση φέρει ότι εκεί ήταν χωριό διαλυθέν.

Χτένια²⁶: Τοποθεσία «τα Χτένια» ανήκουσα αναλογικώς στις όμορες κοινότητες Καστανιανής και Χαραυγής. Το όνομα είναι δηλωτικό της εδαφικής της διαμόρφωσης.

Σχετικά με τις παραπάνω τοποθεσίες της Καστανιανής σημειώνω ότι είναι γειτονικές μεταξύ τους, κυκλώνουν τα χωράφια των Ντοναίων και το Σιόγκα. Δεν υποχρίζομαι όμως ότι η αντιπαράθεση των ονομάτων τους προς ονόματα οικισμών της Κοζάνης αποτελεί ατράνταχο πειστήριο περί της καστανιαντικής προέλευσης της πόλης.

Περισσότερο κοντά στην αλήθεια μας οδηγεί η αντιπαράθεση των οικογενειακών ονομάτων προς τα αντίστοιχά τους ή προς τοπωνύμια. Συντίσσομαι με τη γνώμη του νεότερου ιστορικού της ότι πρέπει να μελετηθεί συστηματικό το πλούσιο ελληνόγλωσσο και τουρκόγλωσσο αρχειακό υλικό της Κοζάνης, ώστε να γίνει σωστή η γνώμη με το παρελθόν της²⁷.

ΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

12. Π.Ν. Λιούφης, ο.π.π.
13. Βασικά στοιχεία ο επιθυμών δύναται να ανεύρει στα παρακάτω βιβλία που περιέχουν αξιόλογη βιβλιογραφία.

α. Νομαρχία Κοζάνης, ο.π.π.
β. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, Μια βορειοελληνική πόλη στην Τουρκοκρατία. (Ιστορία της Κοζάνης, 1400–1912), εκδ. ΕΣΤΙΑΣ, Αθ. 1992).

14. Ν.Θ. Υφαντής, ο.π.π. τ.Α' σ. 32–34.

15. Προ του Π.Ν. Λιούφης έγγραφα περί Κοζάνης:

α. Χαρίσιος Μεγδάνης, αγγελία περί της αρχής και προόδου της Ελληνικής Σχολής Κοζάνης, Βιέννη 1820.

β. Κ.Α. Γουναρόπουλος, Τα Κοζανικά. περ. ΠΑΝΔΩΡΑ, τ. ΚΒ' (1872).

16. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π.

17. Ευάγγ. Σκουβαράς, Ολυμπιώτισσα, Αθ. 1967, σ. 95, 96, 493, 494, 514, 519, 522, 523.

18. Π. Αραβαντινός. Χρονογραφία της Ηπειρώ, τ. Βο. 367, 390.

19. Ι. Λαμπριδής, Κουρνεϊακά και Τσαρκοβιτιακά, Αθ. 1888, passim.

20. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π. passim.

21. α. Ηλίας Δημ. Δρίζης, Ιστορία του χωριού Πλαίσου, Αθ. 1981, σ. 216 β. Γ.Μ. Σκάγιας, Αφηγηματική ιστορία Πλεσιβίτσας, Αθ. 1979, σ. 26.

22. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π. 184.

23. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π. σ. 19, 20, 427.

24. α. Πρ. βλ. Ρ. Soustal, Subota and Sopotis. ΗΠ.ΧΡ.τ. 22 91980) σ. 35–38.

β. Κων. Ευ. Οικονόμου, Τοπωνυμικό της περιοχής Ζαγορίου, Ιωάννινα 1991, σ. 348.

25. α. Νομαρχία Κοζάνης, ο.π.π. σ. 364.

β. Κων. Ευαγγ. Σιαμπανόπουλος, Αιανή, Θεσσαλονίκη 1974, σ. 298.

26. α. Νομαρχία Κοζάνης, ο.π.π. σ. 364 β. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π. σ. 94.

27. Μιχ. Παπακωνσταντίνου, ο.π.π. σ. 12.

Τι είναι οι γονεϊκοί τύποι και ποιά "είδη γονέων" υπάρχουν;

Της Μαρίας Καρανάτση
παιδαγωγού δημοτικής εκπαίδευσης
με ειδίκευση στην ειδική αγωγή

Ο ρόλος του γονιού είναι σπουδαίος, ίσως είναι ο πιο σημαντικός ρόλος που αναλαμβάνει ένας άνθρωπος στη ζωή του. Οι γονείς αποτελούν τους πρώτους παιδαγωγούς των παιδιών μετά τους δασκάλους. Οι μελέτες της ψυχολογίας εδώ και πολλά χρόνια δείχνουν πόσο σημαντική είναι η γονεϊκότητα στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού. Τι είναι όμως γονεϊκός τύπος;

Γονεϊκό τύπο ονομάζουμε το πώς τα παιδιά αντιλαμβάνονται τη συμπεριφορά των γονιών τους. Δεν αναφέρεται στη γονεϊκή συμπεριφορά καθαυτή, αλλά στο πώς εισπράττεται από τα παιδιά. Η συμπεριφορά αυτή χωρίζεται σε 4 τύπους: τον αυταρχικό, τον παραχωρητικό, το διαλεκτικό/δημοκρατικό και τον αδιάφορο.

Οι αυταρχικοί γονείς είναι υπερβολικά απαιτητικοί με τα παιδιά τους, ενώ τους δείχνουν λίγη συναισθηματική φροντίδα και κατανόηση. Οι γονείς αυτοί αποφεύγουν την επικοινωνία με τα παιδιά, βάζουν αυστηρά όρια τα οποία δεν εξηγούν και έχουν την τάση να "διατάζουν". Τα παιδιά αισθάνονται συνεχώς ότι τα ελέγχουν και ότι δεν τα εμπιστεύονται να αναλάβουν πρωτοβουλίες. Επίσης υπάρχει μια συχνή επίκριση στην συμπεριφορά τους. Οι γονείς συνήθως προβάλουν τη δικαιολογία ότι ό,τι κάνουν το κάνουν για το καλό του παιδιού τους.

Στον αντίποδα του αυταρχικού γονεϊκού τύπου είναι ο παραχωρητικός. Τα παιδιά των γονέων αυτών δηλώ-

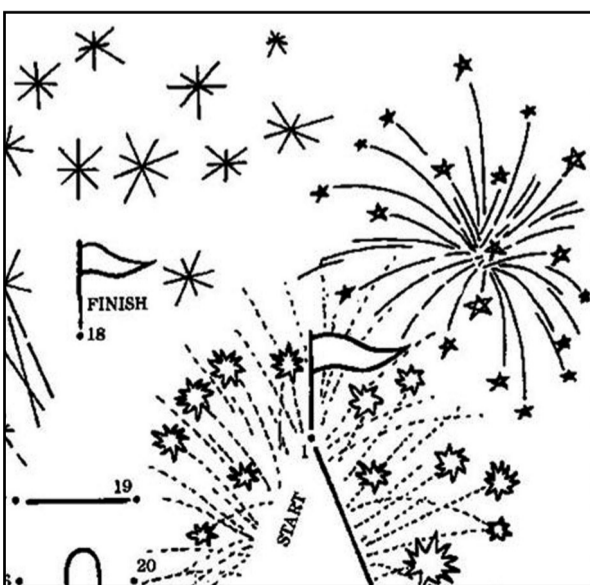
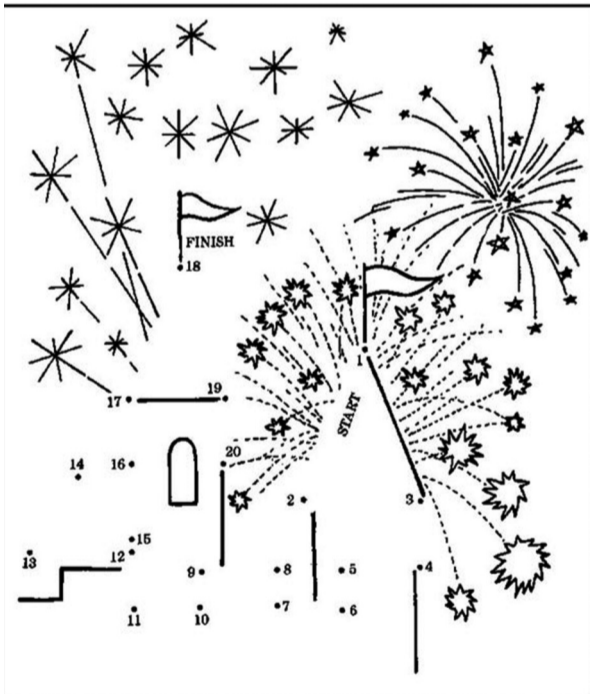
νουν μεγάλο βαθμό φροντίδας προς τις ανάγκες τους. Αντίθετα όμως με το αυταρχικό μοντέλο, σε αυτό τα παιδιά αισθάνονται ότι δεν ασκείται έλεγχος στη συμπεριφορά τους. Στο μοντέλο αυτό ανήκουν συνήθως οι γονείς οι οποίοι κακομαθαίνουν τα παιδιά, δεν μπορούν να θέσουν όρια στη συμπεριφορά τους και τα μαθαίνουν ότι μπορούν να κάνουν οτιδήποτε χωρίς συνέπειες. Ταυτόχρονα έχουν χαμηλές προσδοκίες από αυτά, χαμηλώνουν δηλαδή τον "πήχη" και δεν τα βοηθούν να αναλάβουν πρωτοβουλίες. Πολλές φορές μπορεί για παράδειγμα να ταίζουν το παιδί τους ακόμα και όταν έχει ξεπεράσει την ηλικία που το χρειάζεται ή κάνουν οι ίδιοι μια δική του εργασία για το σχολείο.

Η χρυσή τομή ανάμεσα στον αυταρχικό και τον παραχωρητικό τύπο είναι ο διαλεκτικός ή αλλιώς δημοκρατικός. Στην περίπτωση αυτού του τύπου γονέα τα παιδιά νιώθουν ότι ασκείται έλεγχος από τους γονείς, χωρίς όμως αυτοί να γίνονται απαγορευτικοί. Οι γονείς είναι απαιτητικοί σε φυσιολογικό πλαίσιο και ταυτόχρονα δείχνουν φροντίδα προς τις ανάγκες των παιδιών. Ασκούν το ρόλο τους ως προς το να θέσουν όρια και δε διστάζουν να πουν «όχι», αλλά εξηγούν το γιατί και επιτρέπουν στα παιδιά να διαπραγματευτούν τις επιλογές τους. Ταυτόχρονα, είναι διαθέσιμοι όταν τους χρειάζονται, ακούνε τα συναισθήματά τους και έχουν υψηλές προσδοκίες από αυτά γιατί τα εμπιστεύονται. Γι' αυτό και τα αφήνουν να αναλάβουν πρωτοβουλίες, ενθαρρύνοντας έτσι την αυτονομία τους.

Ο τελευταίος γονεϊκός τύπος είναι ο αδιάφορος τύπος, στο οποίον ο γονέας δεν ασκεί έλεγχο στο παιδί του αλλά ούτε δείχνει και φροντίδα στις ανάγκες του. Είναι ένα είδος παραμέλησης και σε ακραίες περιπτώσεις κακοποίησης. Οι γονείς αυτοί αποτυγχάνουν στην επίβλεψη και στη στήριξη του παιδιού τους. Τα παιδιά αισθάνονται συνολική απουσία εμπλοκής των γονιών τους στη ζωή τους, το οποίο το εξηγούν σαν έλλειψη ενδιαφέροντος.

Όλοι οι γονείς ανήκουν μόνο σε έναν τύπο; Πολλές φορές δεν ασκείται ένα μόνο γονεϊκό μοντέλο αλλά υπάρχει συνδυασμός στοιχείων. Στην Ελλάδα για παράδειγμα παρατηρείται συνδυασμός αυταρχικού και παραχωρητικού γονεϊκού τύπου. Δηλαδή και υψηλός έλεγχος προς τα παιδιά αλλά και υπερβολική φροντίδα, κάτι που είναι δύσκολο για αυτά. Το σημαντικό είναι οι γονείς να μπορούν να βάζουν όρια στα παιδιά, αλλά να είναι διαθέσιμοι να τα εξηγούν. Επίσης να τα αφήνουν να αναλάβουν ευθύνες που θα τα κάνουν αυτόνομα, πχ να μαζεύουν μόνο το δωμάτιό τους ή να φτιάχνουν το σνακ τους. Αυτό σε συνδυασμό με τη ζεστή επικοινωνία δημιουργεί ψυχικά υγιή παιδιά με εμπιστοσύνη στις δυνάμεις τους.

ΠΑΙΔΙΚΟ ΠΑΙΓΝΙΔΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Η Ημερίδα της Ομ/νδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Επαρχίας Πωγωνίου

(Συνέχεια στη σελίδα 1)

πυροσβεστικών Αρχών του Νομού μας, εκπρόσωποι των Αδελφοτήτων μελών μας, όπως και συμπατριώτες μας παραγωγοί με μια μικρή έκθεση τοπικών προϊόντων

Να πως είδε την Ημερίδα ένας καλοκαιρινός επισκέπτης του Πωγωνίου:

Εδώ και πολλά χρόνια, η Ομοσπονδία Ενώσεων και Αδελφοτήτων Πωγωνίου, οργανώνει το καλοκαίρι ένα συνέδριο, σε κάποιο χωριό του Πωγωνίου, όπου παρουσιάζονται διάφορα θέματα που ενδιαφέρουν τα χωριά του Πωγωνίου.

Αυτό το καλοκαίρι διάλεξε ένα μικρό χωριό, τη Μερόπη, αφού συνεννοήθηκε με τους φορείς του χωριού που αποδέχθηκαν την πρόταση αλλά και την πρόκληση για μια τέτοια εκδήλωση που ξεπερνούσε τα όρια των δυνατοτήτων αυτής μάλιστα τη δύσκολη εποχή.

Όσοι βρεθήκαμε σε αυτή την Πωγωνήσια σύναξη, ξαφνιαστήκαμε από την οργάνωση, τη θεματολογία, και την ατμόσφαιρα στο χώρο που έγινε η εκδήλωση. Τα συνέδρια αυτά συνή-

Κλείτσας, της αρχαιολογικής Υπηρεσίας Ιωαννίνων, ο οποίος έχει αναλάβει τα αρχαιολογικά θέματα του Πωγωνίου, συνεχιστής μιας πολύχρονης αρχαιολογικής έρευνας του Πωγωνίου, του αρχαιολόγου κ. **Ηλία Ανδρέου**, με εκτεταμένες ανασκαφές στον Αρχαιολογικό χώρο της κοιλάδας του Γορμού, του μεγαλύτερου σε έκταση αρχαιολογικού χώρου της Ηπείρου, μετά το λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων.

Η Ομοσπονδία με την ευκαιρία αυτής της εκδήλωσης τιμώντας το συγγραφέα **Κων. Κωστούλα** για το πληθωρικό συγγραφικό του έργο για το Πωγώνι τον τίμησε με την επίδοση αναμνηστικής πλακέτας η οποία επιδόθηκε από τον Περιφερειάρχη κ. **Αλ. Καχογιάνη**.

Τέλος οι Ρομπατινοί συνδιοργανωτές δεν λησμόνησαν και τη παραδοσιακή τέχνη του εμπόρου, και οργάνωσαν και πωλητήριο, βιβλίων του χωριού, αναμνηστικών και άλλων ειδών. Περίπτωση έστρεψαν και ο παραγωγός **Στέφανος Μπάσιος**, ο μελιτοπαραγωγός **Δημ. Κούρος** και η «**Κιβωτός του Κόσμου**» από την Πωγωνιανή.

Από τις Αυγουστιάτικες εκδηλώσεις στο χωριό μας

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκαν και φέτος οι αυγουσιάτικες εκδηλώσεις στο χωριό μας. Ανάμεσα σε αυτές ξεχώρισαν ο αγώνας τρεξίματος, το караόκε και η παικτική βραδιά.

AUTO GARAGE SERVICE
ΤΣΑΒΑΚΟΣ Σ. & ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Χ.

ELMARI Ford SEAT CITROEN TOYOTA & ΓΙΑΝΤΣ ΤΥΒΩ

ΓΑΡΓΗΤΟΥ & ΧΙΟΥ - ΣΑΜΗΣ II, ΓΕΡΑΚΑΣ
ΤΗΛ./FAX: 210 - 6048115

ΚΑΡΑΝΑΤΣΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΖΥΜΗΣ
ΚΡΕΜΜΥΔΑ ΚΑΡΑΝΑΤΣΗ Π. ΓΕΩΡΓΙΑ

ΚΑΡΑΝΑΤΣΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ

ΤΗΛ./FAX: 210 5739349 6944 62 30 30
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ 17 • ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ • Τ.Κ. 121 36 6978 91 28 91
E-mail: karanatsispanos@yahoo.gr